

Sygn. akt II USK 377/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 grudnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 września 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 16 września 2020 r., oddalił apelację Z. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 12 września 2019 r., mocą którego oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do emerytury.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik odwołującego się, wskazując we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie; nadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący zwrócił uwagę, że konieczna jest wypowiedź Sądu Najwyższego „czy wobec treści art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej zaprzestanie wykonywania pracy w szczególnych warunkach na statku, dokach lub pochylniach, aby kontynuować wykonywanie pracy na warsztacie w ramach pewnego ciągu technologicznego i również w warunkach szczególnych, oznacza niewykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy”. Wobec powyższego, w świetle przedstawionego stanu faktycznego i prawnego zachodzi potrzeba wykładni przez Sąd Najwyższy zaskarżonych przepisów prawa materialnego, bowiem wykładnia Sądu Apelacyjnego doprowadziła do wydania orzeczenia, które w świetle obowiązujących przepisów prawa oraz przyjętych zasad ich wykładni nie powinno się ostać w porządku prawnym. Mając powyższe na względzie, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest niezbędne (art. 398⁹ §1 pkt 1 i pkt 2 i pkt 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie sądowe jest dwuinstancyjne. Dlatego uruchomienie postępowania kasacyjnego zostało obwarowane dodatkowymi wymogami, które skarżący powinien we wniosku skonkretyzować i zawrzeć w tej mierze stosowny wywód prawny. Tego elementu brakuje w stanowisku skarżącego. Przede wszystkim istotne zagadnienie prawne nie może dotyczyć *in gremio* treści całej (całych) norm prawa, a więc przytoczenie li tylko art. 184 i 32 ustawy emerytalnej samo w sobie jest już ułomne, skoro są to przepisy złożone, zawierające różne treści, które ewentualnie miałyby być wyłożone. Tymczasem istotne zagadnienie prawne powinno dotyczyć wyizolowanej części przepisu, która z uwagi na swoją budowę jest wątpliwa i nie poddaje się zwykłej wykładni prawa. Nie każdy też stan faktyczny i splot zawartych tam okoliczności składa się na istotne zagadnienie prawne, zwłaszcza gdy składa się z szeregu ocennych i otwartych pojęć. Dlatego też tego rodzaju zagadnienie nie powstaje w każdej spornej sprawie, co zresztą klarownie od wielu lat prezentuje judykatura (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP

33/01, LEX nr 52571; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Także druga podstawa (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) nie została przedstawiona w sposób umożliwiający zaakceptowanie stanowiska strony skarżącej. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, że skarżący problem wykładni art. 184 i 32 ustawy emerytalnej kwalifikuje jednocześnie w kategoriach okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz 2 k.p.c. W tym miejscu należy podkreślić, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego różni się od przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ten sam problem prawny nie może być jednocześnie istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością”, oraz stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (por. przykładowo postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967; z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, LEX nr 1544567).

W końcu skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, bo z takim przypadkiem mamy do czynienia, gdy konkretna norma prawa została wadliwie zrekonstruowana, co zresztą jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., II CSK 611/14, Legalis nr 1430479). Tego rodzaju defektu nie widać w zaskarżonym orzeczeniu, a na pewno nie jest nim wydanie wyroku odmiennego od oczekiwań ubezpieczonego.

Kończąc należy przypomnieć, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej rozporządzenie), a więc stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy). Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405; z dnia 22 kwietnia 2011 r., I UK 351/10, LEX nr 863944; z dnia 26 maja 2011 r., II UK 356/10, LEX nr 901608; z dnia 19 marca 2012 r., II UK 166/11, LEX nr 1171002; z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86).

Sądy powszechne prawidłowo badały charakter pracy wykonywanej przez skarżącego pod kątem resortowego wykazu prac. Z dokonanych ustaleń (albo też braku możliwości ich odtworzenia) wynika, że wykonywane przez skarżącego czynności nie stanowiły pracy wykonywanej bezpośrednio przy budowie i remoncie statków. Niezakwalifikowanie wykonywanych przez skarżącego czynności (prace na warsztacie) do prac w szczególnych warunkach doprowadziło Sąd odwoławczy do oceny, że skarżący nie spełnia warunków do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej. Jasne więc pozostaje, że prace wykonywane bezpośrednio przy budowie i remoncie statków nie obejmują każdej pracy w stocznich morskich bezpośrednio przy budowie i remoncie statków morskich, ale prace na wszystkich stanowiskach znajdujących się na statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach, pod warunkiem ich wykonywania bezpośrednio przy budowie i remoncie statków. Nie oznacza to zaś, że wykonywane przez niego czynności na warsztacie stanowiły pracę w szczególnych warunkach wymienioną w przepisach rozporządzenia. Pomija bowiem, że kwalifikowane w nich jako praca w szczególnych warunkach nie jest wykonywanie jakiegokolwiek pracy przy budowie i remontach statków, a jedynie wykonywanie takiej pracy „bezpośrednio”. Chodzi tu więc niewątpliwie o wykonywanie czynności stricte budowlano-remontowych. W

świetle art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia, pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami lub prace charakteryzujące się znacznym wysiłkiem fizycznym, lecz jedynie takie, które zostały wymienione w § 4-15 tego rozporządzenia i wykazach stanowiących załącznik do niego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, LEX nr 1455235).

Wprawdzie od tej zasady istnieją odstępstwa – co słusznie dostrzega skarżący - jednak nie dotyczą one prac wnioskodawcy, co zostało wyjaśnione przez Sąd Apelacyjny. W rzeczy samej dotyczy to sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 LEX nr 550990) albo kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310). Te aspekty miał na uwadze Sąd Apelacyjny, co raz jeszcze podkreśla, że w sprawie nie zostały wyodrębnione ustawowe przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach orzekł z mocy art. 398²¹ i art. 108 § 1 k.p.c.